

ЗМІСТ

Передмова	2	Читання оповідання Євгена Шморгуна «Що шукала білочка». Заучування напам'ять вірша Ліни Костенко «Білочка восени»	91
Освітня лінія «Дитина в соціумі»	3	Читання вірша Вікторії Нич «Веселий світлофор» .	
Дитсадок — наш другий дім	3	Бесіда про правила дорожнього руху	93
Мое ім'я	5	Бесіда про дружбу, читання твору Михайла Пляцковського «Урок дружби»	95
Такий я е!	7	Подорож до країни казок	97
Українська хата — берегиня роду	9	Освітня лінія «Дитина в сенсорно- пізнавальному просторі»	99
Вишиванка	11	Зайчик на гостинах у дітей	99
Український вишитий рушник	13	У чарівному замку Геометричних фігур	101
Про народну іграшку	15	Число та цифра 1	103
Гончарні вироби	17	До їжачків у гості	105
Червона калинонька	19	Число та цифра 2	107
Криниця з журавлем	21	«Колобок» на новий лад	109
Український віночок	23	Число та цифра 3	111
Фея Вітамінка	25	Зайчисі на допомогу	113
Ми маленькі діти, маємо право на працю та на відпочинок	27	Лісові пригоди	115
Захисти себе сам	29	Мандри геометричних фігур	117
Я бережу своє здоров'я	31	До бабусі на гостину	119
Освітня лінія «Дитина в природному довкіллі»	33	Освітня лінія «Мовлення дитини»	121
У Вересня в гостях	33	Будьмо знайомі!	121
Яскраве сонечко	35	У магазині іграшок	123
На городі	37	Без охоти немає роботи	125
Хто в лісі живе?	39	Де живуть звуки	127
Осінь пора	41	Осінь завітала вже до нас	129
Гриб, грибочок	43	Родичі гарбузові	131
У пошуках невидимки	45	Гостинці для білочки	133
Акваріум	47	Мандрівка до осіннього лісу	135
Чарівниця осінь	49	Яка ти, осене?	137
Вітрячок та Вітер	51	Хто у лісі живе?	139
Кімнатні рослини	53	«Ой летів жук»	141
Експерсія до осіннього парку	55	Мое ім'я	143
Освітня лінія «Дитина у світі культури» (Предметний світ)	57	У родинному колі	145
Мое рідне місто (село, селище)	57	Народна мудрість	147
Наш дім	59	Мій рід	149
Посуд	61	Будиночок для зайчика	151
Їде з поля урожай	63	Меблі для зайчика	153
Хліб — усьому голова	65	Допоможімо Попелюшці	155
Пасажирський транспорт	67	Одягнемо ляльок	157
Папір такий цікавий!	69	Лялька Катеринка	159
Хто звів будинок?	71	Як звірі готуються до зими	161
Мій одяг. Ознайомлення з працею швачки	73	Наш одяг	163
Освітня лінія «Дитина у світі культури» (Літературна діяльність)	75	Країна Чистоти	165
Заучування напам'ять вірша Марії Познанської «Про нашу Україну»	75	Свійські тварини	167
Етична бесіда про дружбу. Читання оповідання Віри Артамонової «Їжачок-реп'яшок»	77	Усім дітям по казочці	169
Заучування вірша Миколи Сингаївського «Вересень». Читання вірша Д. Гудзика «Осінь»	79	На гостині у Феї звуків	171
Слухання вірша Марійки Підгірянки «Українка я маленька»	81	Ведмежатко Мишко	173
Читання української народної казки «Пан Коцький»	83	Слова бувають різні	175
Слухання казок Івана Франка «Лисичка і Рак» і «Заєць та Їжак»	85	Посуд	177
Гра-драматизація за змістом казок Івана Франка «Лисичка і Рак», «Заєць та Їжак»	87	Чарівна сопілочка	179
Наш друг книга. Читання вірша Марії Пригари «Про книжку»	89	Транспорт	181
		Український національний одяг	183
		Калина-калина	185
		Півник-свистунець	187
		Складання розповідей за картиною «Кішка з кошенятами»	189
		Увічливим будь!	191

ПЕРЕДМОВА

«Дитина — ніжний паросток, який стане могутнім деревом і вимагає до себе особливої уваги», — казав Василь Сухомлинський. Педагоги мають докласти всіх зусиль, щоб допомогти дітям пізнати світ і себе, знайти своє місце в житті.

У цьому посібнику подано заняття, розроблені відповідно до вимог Базового компонента дошкільної освіти та завдань чинної програми розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкільля». Кількість занять визначено згідно з гранично допустимим навантаженням на дитину у дошкільних навчальних закладах різних типів та форм власності (*затверджено наказом МОН України від 20.04.2015 № 446*).

Заняття розроблено відповідно до завдань освітніх ліній «Дитина в соціумі», «Дитина у природному довкіллі», «Дитина у світі культури», «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі» та «Мовлення дитини».

Пропоновані зразки конспектів занять є матеріалом для творчого використання в роботі педагогів. Вихователі зможуть урізноманітнити свою роботу з вихованцями, змінюючи, комбінуючи, доповнюючи засоби, методи, прийоми, передбачаючи індивідуальну роботу з конкретними дітьми, підготовку до занять.

Під час занять вихователям важливо створювати сприятливі умови для формування в дітей впевненості в тому, що їхні дії не будуть негативно оцінені, а також, що вони не отримають зауважень.

Атмосфера довіри, дружньої прихильності до дітей надасть вихователеві можливість розкрити їхній внутрішній світ, а вихованці навчатися ділитися своїми переживаннями.

У дітей п'ятого року життя продовжують формуватися і розвиватися всі види діяльності, зокрема: опанування внутрішніх способів сприймання, довільне запам'ятовування, наочно-образне мислення, що поволі стає міркувальним. Посилюється стійкість уяви, зацікавлення змістом невідомих слів, з'являються способи осмислити значення слів. Триває розвиток моральних почуттів. Формуються естетичні почуття, підвищується здатність емоційно відгукуватися на зміст літературних та музичних творів. Саме в середньому віці починає формуватися процес усвідомленої постановки мети. Діти цього віку самостійні та ініціативні, що виявляється в самостійному розв'язуванні завдань, які виникають під час гри, навчання, у постановці запитань, судженнях.

Складовою педагогічної майстерності є вміння дати дітям послухати, подумати, дослухатись, подивитись і придивитися, відчутти, навчити перемикатися з наочного образу на інформацію про цей образ.

Педагоги, вихователі повинні проявляти максимум винахідливості, уміти дивуватися, радіти, обурюватися разом з дітьми, знаходити привід і спосіб похвалити, підтримати, що допоможе дітям позбутися напруження, виявити причину пригніченості та неспокою, навчитися радіти.

Запропонований методичний посібник не є догмою. Кожен педагог може використовувати його творчо, ураховуючи особисті переваги та особливості розвитку дітей. Видання конкретизує завдання навчання та виховання дітей, передбачаючи поступове ускладнення змісту, форм організації діяльності дітей з урахуванням їхніх досягнень. Адже сучасний педагог має забезпечити дитині умови для формування життєдіяльності, оригінальності та розвитку самосвідомості.

Послідовність проведення занять з дітьми визначає вихователь.

Сподіваємося, що наші напрацювання стануть у пригоді молодим вихователям на перших етапах педагогічної практики, а педагогів-майстрів спонукатимуть до власних творчих пошуків.

Успіхів вам, одnodумці й колеги!

ОСВІТНЯ ЛІНІЯ «ДИТИНА В СОЦІУМІ»

Дата _____

Група _____

Тема. Дитсадок — наш другий дім

Програмовий зміст: навчати дітей упізнавати професії дорослих за описом; удосконалювати знання про професії дорослих, необхідні предмети і знаряддя для кожної професії; розвивати мислення, зв'язне мовлення, пам'ять, уміння працювати в групах; сприяти формуванню інтересу, поваги до праці дорослих.

Матеріал: картинки із зображенням людей різних професій (*вихователь, няня, кухар, медична сестра, праля, двірник*); площинні зображення різних предметів, знарядь для гри.

Попередня робота: вивчення назв професій; розглядання картинок; екскурсія територією дитячого садочка; відгадування загадок про професії батьків; фотовиставка «Професії наших батьків».

Хід заняття

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

Рада я малят вітати,
З ними разом дружно грати.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

Вихователь звертає увагу на яскраву плямку на стелі.

— Хто заглядає до нас у кімнату? Хто хоче з нами грати?

Це сонячний промінчик до нас завітав,
Він теж за дітлахами сумував.
Хоче промінець з нами пограти,
Дорослих у дитсадку пригадати.

— Як називається наш дитячий садок?
— Для кого працює садок?
— Хто працює в ньому?

» Дидактична гра «Назви професію»

Правила гри. Вихователь пропонує дітям за описом дій упізнати професію дорослих, назвати її.

Кожен день малят чекає,
Малят вранці зустрічає.
Малятам книжку почитає,
Малювати, читати навчає. (*Вихователь.*)

Вихователь демонструє сюжетну картинку «Вихователь з дітьми» і пропонує розглянути її.

— Що робить вихователь? (*Відповіді дітей.*)

В групі чисто прибирає,
Посуд мие, постіль заправляє. (*Помічник вихователя.*)

Вихователь демонструє сюжетну картинку «Помічник вихователя прибирає приміщення» і пропонує розглянути її.

— Що робить помічник вихователя?
— А як ми допомагаємо помічникові вихователя?

Хто смачні страви готує,
Часу не марнує? (*Кухар.*)

Вихователь демонструє сюжетну картинку «Кухар готує страви» і пропонує розглянути її.

— Що робить кухар?
— Які страви, що готує кухар, вам до вподоби?

Про здоров'я малят дбає,
Як боротися з хворобами — розповідає. (*Медична сестра.*)

— Діти, що потрібно робити, аби не хворіти?

Вихователь демонструє сюжетну картинку «Робота медичної сестри» та пропонує розглянути її.

Тут машинка гуде,
Процес прання іде.
Хто про чистоту рушників дбає,
Чистими їх зберігає? (*Праля.*)

Вихователь демонструє сюжетну картинку «Праля за роботою» та пропонує розглянути її.

— Що робить праля?

В цій кімнаті музика лунає,
Малята танцюють, пісні співають.
Хто цього малят навчає? (*Музичний керівник.*)

Вихователь демонструє сюжетну картинку «На музичному занятті» та пропонує розглянути її.

— Чого нас навчає музичний керівник?

Хто доріжки підмітає,
Папірці, гілки на майданчиках збирає? (*Двірник.*)

Вихователь демонструє сюжетну картинку «Двірник на подвір'ї» та пропонує розглянути її.

— Що робить двірник?

— Як звати двірника, який прибирає територію нашого дитячого садка?

— Чи допомагаєте йому прибирати на подвір'ї?

» **Дидактична гра «Хто більше розповість про професії?»**

— Діти, я працюю в дитячому садку вихователем. Це моя професія. Я розповідаю вам, як поводитися, граю з вами, малюю, читаю, співаю, гуляю, укладаю спати... Кожна доросла людина має професію. Я називатиму професії, а ви маєте розповісти, що робить людина цієї професії.

— Молодці! Добре попрацювали, всі професії відгадали.

— Чи зручно було б, якби не існувало якоїсь професії? (*Відповіді дітей.*)

» **Дидактична гра «Кому що потрібне для роботи?» (робота в групах)**

Правила гри. Вихователь підводить дітей до столу, на якому розкладено площинну картинку із зображенням різних предметів і знарядь праці. Пропонує кожній четвірці дітей картинку із зображенням представників певної професії. Кожна група добирає зображення предметів і знарядь, необхідних у роботі людям кожної професії.

Діти разом перевіряють, чи правильно дібрано зображення.

III. ПІДСУМОК

— Чи сподобалося вам, малята, з промінцем грати?

— Про що сьогодні говорили?

— Ким би ви хотіли працювати? Чому?

Дружно разом працювали,
Професії пригадали.
А тепер відпочиватимемо,
Разом гратимемо.

Тема. Моє ім'я

Дата _____

Група _____

Програмовий зміст: розвивати у дітей почуття індивідуальності, власної значущості, самоповаги; навчати вживати пестливі форми імен, висловлювати свої любові і ніжність, колективно виконувати завдання; сприяти формуванню любові до себе та членів сім'ї, а також спонукати до самостійних розповідей про них; закріпити знання про права дитини.

Матеріал: нова лялька, хустинка, квітка.

Попередня робота: вивчення фізкультхвилинки.

Хід заняття

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

Вихователь передає дітям «квіточку настрою» і бажає гарного дня.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

» Дидактична гра «Упізнай мене»

Правила гри. Діти утворюють коло, а охочому «водянику» зав'язують очі, саджають у середину кола. Узявшись за руки, діти ходять довкола нього і говорять хором: «Дідусю Водянику, що ти сидиш під водою? Хоч на годину вийди і впізнай одного з нас!». Діти зупиняються, «водяник» підходить до гравця, обмацує його і називає його ім'я. Якщо він відгадує, йому розв'язують очі, а той, чие ім'я відгадали, стає «водяником».

— Діти, нам сьогодні подарували гарну ляльку.

Діти розглядають, у якій одяг одягнена ця лялька. Вихователь нагадує, що у неї немає імені.

Як маленьке немовля
У світ двері відчиня,
То дарують йому слово.
Слово це — його ім'я.

Підростає немовлятко.
Чи дівчатко, чи хлоп'я —
Разом з ним іде це слово,
Слово це — його ім'я.

Кожен дружить із цим словом
Протягом всього життя.
Здогадальсь, що за слово?
Слово це — наше ім'я.

— Як ви пропонуєте назвати нашу нову ляльку? (Діти придумують різні імена.)

— За звучанням імені людини визначають її стать — чоловік чи жінка, молода або літня. Звертаючись до дорослої людини, ми обов'язково до імені додаємо ім'я по батькові, тим самим виявляючи повагу.

» Дидактична гра «Імена»

Правила гри. Вихователь називає чоловіче ім'я — діти присідають, жіноче — плескають у долоні. Якщо названо не ім'я — діти повертаються на місці. Хто помилився, залишає гру.

Вихователь разом з дітьми називає ляльку Катрусю.

» Дидактична гра «Звернись пестливо»

Правила гри. Діти утворюють коло. Одна дитина промовляє лічилку.

Один, два, три, чотири, п'ять —
Став я друзів рахувать!
Галя, Валя, Ігорок,

Дві Тетянки, Васильок...
В мене друзів стільки всіх,
Що злічити годі їх.

Дитина, обрана за допомогою лічилки, стає в середину кола. Усі діти по черзі звертаються до неї пестливо.

— Кожне ім'я щось означає.

Галина — спокійна, міцна — Валентина,
Наталія — рідна, морська — то Марина,
А Зоя — життя, а чистота — Катерина,
Оксана — чужа, ну а мир — то Ірина.
Олена — то світла, Лариса — то чайка.

— Це імена дівчаток чи хлопчиків?

А тепер я розповім про імена хлопчиків.

Ось Костик, наприклад, означає постійний.
Кирило — господар, мужній — Сашко,
Степан — це вінок, а бадьорий — Гришко.
А Петрик — то камінь, хоробрий — Андрій.
Найбільший — Максим, захисник — Олексій.

Вихователь пропонує виконати фізкультхвилинку.

» Фізкультхвилинка

Встало вранці ясне сонце,
Зазирнуло у віконце.
Ми до нього потяглися,
За промінчики взялися.
Будем дружно присідати,
Сонечко розвеселяти.
Встали — сіли, встали — сіли,
От уже й розвеселили.

— Як ви гадаєте, що означає народна мудрість: «Не ім'я прикрашає людину, а людина прикрашає ім'я»? (*Міркування дітей.*)

— Найкраще, наймилозвучніше ім'я можна забруднити поганими вчинками. Або навпаки: будь-яке ім'я можна уславити.

» Дидактична вправа «Мої друзі»

Правила гри. Вихователь пропонує дітям по черзі взяти бант і подарувати його своєму другові, розповівши всім, який він. Наприклад:

Мій друг Сашко добрий, гарний, розумний. Моя подруга Варя — красива, щира, привітна.

І дівчатко, і хлоп'я
Мають право на ім'я.
Ти — Надійка, я — Василь,
А оцей малюк — Максим...
І дівчатко, і хлопчина,
І великі, і малі
Мають власну Батьківщину —
Найріднішу на землі.
Мають право називати
Україну словом Мати,
Бо вона дітей завжди
Оборонить від біди.

III. ПІДСУМОК

— Про що ми сьогодні розмовляли?

— Чому вас так назвали? На честь кого?

— Що означає ваше ім'я?

— Як вас називають пестливо мама, тато, рідні, друзі, знайомі?

— Які імена вам подобаються?

Тема. Такий я є!

Дата _____

Програмовий зміст: удосконалювати знання дітей про зовнішню будову тіла людини, можливості її організму (*я вмю бігати, стрибати, співати, дивитися, слухати, їсти, терпіти спеку і холод, витримувати біль, дихати, думати, допомагати іншим людям*); сприяти формуванню почуття гордості; зацікавлювати подальшим пізнанням себе.

Група _____

Матеріал: люстерко, зображення дитини на повний зріст, матеріал для дидактичних ігор.

Попередня робота: вивчення людського тіла; відгадування загадок; читання оповідань.

Хід заняття

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

» Психогімнастика «Нумо познайомимося!»

Сонячний зайчик торкається різних частин тіла, а діти їх називають.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

— Сьогодні, діти, ви дізнаєтеся на занятті багато цікавого й дивного, несподіваного та незвичайного про себе і своїх друзів, рідних, тобто інших людей. Кожна людина неповторна за своїм характером, своїм поглядом на життя, душевними якостями, але всі люди мають однакову будову тіла, зовнішні та внутрішні органи.

— Роздивіться, які частини тіла є у тварин.

Діти розглядають будову тіла тварини.

— Нумо подивімося, які частини тіла є в людини.

Вихователь пропонує за малюнком людини назвати частини її тіла.

— Голова є? Є! Яку частину тіла називають головою? *(Відповіді дітей.)*

— Навіщо потрібна голова? *(Щоб думати, їсти, дихати тощо.)*

— Тулуб є? Є! Які органи містяться всередині тулуба? *(Серце, легені тощо.)*

— Відгадайте загадки.

1) Не сіють, не саджають,

А саме виростає. *(Волосся.)*

— Навіщо нам потрібне волосся? *(Захищає голову від жарких променів сонця і від холоду.)*

2) Віконниці то зачиняються, то відчиняються. *(Очі.)*

— Навіщо потрібні очі? *(Щоб бачити.)*

3) Ось гора, а у горі

Дві глибокі нори.

У цих нірках повітря бродить,

То заходить, то виходить. *(Ніс.)*

— Перевірмо, навіщо потрібен ніс. Затисніть ніс однією рукою, а рота — іншою. Навіщо потрібен ніс? *(Щоб дихати.)*

4) Оля весело біжить

До річки по доріжці.

А для цього потрібні

Нашій Олі... *(ніжки).*

5) Оля ягідки бере

По дві, по три штучки.

А для цього потрібні

Нашій Олі... *(ручки).*

— Навіщо нам потрібні руки та ноги? *(Відповіді дітей.)*

» **Дидактична гра «Знайди дитину!»**

Правила гри. Вихователь описує зовнішність дітей (4–5), а діти відгадують, про кого йдеться.

» **Рухлива гра «Що ми робимо — не скажемо, що ми робимо — покажемо!»**

Правила гри. Діти утворюють невеликі групи. Домовившись за допомогою вихователя, яку дію вони зображуватимуть (*умивання, малювання, збирання ягід*), діти самостійно придумують сюжет. Глядачі повинні відгадати, що вони роблять і де перебувають. Якщо завдання виконане, до справи береться наступна група.

» **Фізкультхвилинка «Ось яке у мене тіло!»**

У мене є голова.
Праворуч-ліворуч, один-два. (*Повороти праворуч-ліворуч, нахили голови.*)
Вона сидить на міцній шиї,
Покрутили-покрутили. (*Колові повороти.*)
Потім тулуб іде,
Нахил назад, нахил вперед,
Поворот, поворот. (*Руки на поясі, нахили, повороти.*)
Умілі руки є у мене,
Вгору-вниз, вниз-вгору. (*Ривки руками вгору-вниз.*)
Ноги мені потрібні, щоб бігати,
Стрибати, присідати, стояти. (*Біг на місці, підскоки, присідання.*)
Ось яке у мене тіло!

Вихователь запитує у дітей, які прислів'я про працю вони знають.

» **Дидактична гра «Доповни прислів'я»**

Правила гри. Вихователь говорить початок прислів'я, а діти мають закінчити його.

1. Хто не працює, той... (*не їсть*). 2. Хто хоче багато мати, тому треба... (*мало спати*). 3. Сім раз відміряй, а один... (*відріж*). 4. Здоров'я — то найбільше... (*багатство*). 5. Щоб добробут мати, потрібно... (*працювати*).

» **Дидактична гра «Що ми вміємо? Назви!»**

Правила гри. Вихователь ставить запитання, діти дають якомога більше відповідей на кожне.

— Що вміє ротик? (*Посміхатися й сміятися.*)
— Що вміють ніжки? (*Стрибати, бігати, гратися...*)
— Що вміють наші вушка? (*Чують звуки.*)
— Що вміє наш носик? (*Дихати, нюхати.*)
— Що вміє ротик? (*Розповідати казку, вірш, їсти, жувати.*)
— Що вміють очі? (*Бачити, дивитися, плакати.*)
— Що вміють руки? (*Руки вміють робити все.*)
— Що вміють наші пальчики? (*Хапають чіпко, тримають, малюють тощо.*)

III. ПІДСУМОК

— Діти, чи є найважливіша частина тіла у людини?
— Що нового ви дізналися сьогодні на занятті?

Тема. Українська хата — берегиня роду

Дата _____

Група _____

Програмовий зміст: навчати дітей шанувати свою історію та історію батьків, традиції українського народу, любити рідну домівку; формувати дбайливе ставлення до предметів ужитку, виготовлених руками інших; поглиблювати знання про особливості вигляду української хати минулого; збагачувати активний словниковий запас назвами житла та його складових; закріпити вживання узагальнених понять, що стосуються предметного світу; сприяти формуванню пошани до людини-трудівника, старовинної національної оселі.

Матеріал: картинки із зображенням української хати, мультимедійний екран, аудіо- та відеозаписи.

Попередня робота: екскурсія до української світлиці; вивчення вірша для проведення фізкультхвилинки; бесіди з дітьми «Українське житло», «Давня українська хата», «Хатні обереги»; розучування віршів, прислів'їв та приказок про хату; розглядання ілюстрацій інтер'єру давньої української хати.

Хід заняття

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

Звучить чарівна українська музика, вихователь читає вірш.

Українська славна біла хата...
Тиха пристань для стількох доріг...
Тут духмяний запах рути-мяти
І спориш, що пнеться на поріг.
(Ю. Нана)

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

До дітей у групу приходять український хлопчик Тарасик. Він вітається з дітьми і просить допомоги дізнатися, якою була раніше українська хата.

— Діти, що таке берегиня?

— Берегиня — це наша оселя, у якій ми народилися і живемо. Усе, що ми в ній нажили, що надбали від батьків та дідусів, — усе це берегиня. Саме в хаті твориться людська доля, складають казки, пісні та легенди. А зараз запрошую вас до хатини минулого.

Діти розглядають макет хати-мазанки.

— Ось такий вигляд мала оселя. Хата минулого мала дві частини — маленькі сіни і кімнату — світлицю. Підлога там була глиняною, застелена ряднами, що виготовляли господині. Із меблів у хаті були дерев'яні ліжка, лави, стіл. Також там була піч.

» Дидактична гра «Сучасне і минуле»

Правила гри. Хлопчик Тарасик змішав картинки із зображеннями предметів сучасного та минулого вжитку. Діти розподіляють картинки у два кошики та розповідають про призначення предметів ужитку.

Вихователь загадує загадки, а діти, відгадавши, шукають відповідну картинку.

- 1) Вік у кутку вікує, усе літо сумує.
А як прийде зима — весела сама і хату веселить. (Піч.)
- 2) Сама не їм, а всіх годую. (Ложка.)
- 3) Зроблена я, зроблена
З горішка, з горішка.
Заколисаю ніжненько
Мамину потішку. (Колиска.)
- 4) Маю я чотири ноги, ще й чотири роги.
В полотно мене вбирають,

Їсти й пити заставляють. (Стіл.)

» **Дидактична гра «Лото»**

Правила гри. Вихователь демонструє велику тематичну карту із зображенням інтер'єру української хати, а діти добирають до нього предметні картинки та називають їх, пояснюючи свій вибір.

» **Фізкультхвилинка**

Діти виконують рухи за текстом вірша.

СПРАВ У ХАТІ ВИСТАЧАЄ

Справ удома так багато,

Справ удома вистачає:

Я щоранку свою хату

Вміло й чисто підмітаю.

Тканин витрушу доріжки,

Що постелені в світлиці.

Не лінився анітрішки,

Щоб було все, як годиться.

Запалає вогник в печі,

Борщ у горщику виймаю.

В хаті всі потрібні речі,

В хаті зайвого немає.

Вихователь просить дітей пригадати прислів'я, приказки, у яких вжито слово «хата». Діти називають прислів'я та приказки.

Орієнтовні відповіді

1. У хаті, як у віночку. 2. Моя хата скраю, я нічого не знаю. 3. Чим хата багата, тим і рада. 4. У веселій хаті — веселі люди. 5. Хата хоч і бідненька, але чиста й чепурненька, а тому гарна й веселенька. 6. Люди добрі — хата тепла.

» **Дидактична гра «Назви українські страви»**

Правила гри. Вихователь розповідає, що українці дуже щирі та гостинні, завжди пригощають гостей смачними українськими стравами. Просить дітей назвати відомі їм українські страви.

Вихователь пропонує дітям зліпити із солоного тіста вареники. Діти виконують завдання.

Ну, а нас також чекають

Вареники у макітрі,

Вареники дуже ситні,

Білолиці, круглолиці,

Із добірної пшениці.

III. ПІДСУМОК

Тарасик дякує дітям і прощається з ними.

— Діти, а з якою берегинею роду ми познайомилися?

— Назвіть особливості української хати.

— Що нового ви сьогодні дізналися про хату?

Тема. Вишиванка

Дата _____

Група _____

Програмовий зміст: поглиблювати знання дітей про предмети українського національного вбрання; навчати бачити красу, витонченість народного вбрання, милуватись і захоплюватись ним; формувати шанобливе ставлення до традицій українського народу, зокрема до національного вбрання; розвивати вміння відповідати на запитання реченнями; сприяти розвитку чіткості та інтонаційної виразності мовлення; продовжувати ознайомлювати дітей з народною творчістю; сприяти формуванню естетичне сприймання народних орнаментів; розвивати творчі навички в процесі малювання; сприяти формуванню любові; прищеплювати бажання пізнавати світ через особливості українських традицій.

Матеріал: український національний одяг, прислів'я, вірші, аудіозаписи, лялька Оксанка.

Попередня робота: вивчення вправ для проведення фізкультхвилинки; розглядання українського одягу.

Хід заняття

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

Звучить українська мелодія.

Доброго ранку, рідний наш дім!
Доброго ранку діткам усім!
Доброго ранку, сонечко ясне!
Доброго ранку, садочку прекрасний!
Праворуч-ліворуч поверніться,
Одне одному всміхніться.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

До дітей завітала на гостину лялька Оксанка. Вона хоче купити вишиванку. Вихователь пропонує дітям разом піти до крамниці купувати український одяг.

- Діти, який український одяг ви знаєте? *(Відповіді дітей.)*
- Де ви бачили такий одяг? *(У магазині, під час свят, по телевізору.)*
- А хто хоче такий одяг носити? Ходімо до крамниці!

Діти під музику йдуть з Оксанкою до магазину.

— Ось ми вже в крамничці. Розгляньмо вітрину! Який одяг тут є? *(Сорочка-вишиванка жіноча, спідничка, фартух, шаровари, сорочка-вишиванка чоловіча, пояс, чоботи тощо.)*

— Дуже гарний, різнокольоровий вишитий одяг у нашому незвичайному магазині! Розгляньмо вишиванки! Якого вони кольору? *(Різнокольорові, барвисті, чарівні, незвичайні, яскраві.)*

— Чим вони вишиті? *(Різнокольоровими нитками.)*

— Діти, ви знаєте, що означають кольори на вишиванці? Ні? Послухайте мене! Кожен колір має свою мову: червоний колір означає символ любові та щирості; синій — символ неба, сили й здоров'я; жовтий — символ сонця і хліба; зелений — символ життя, рослинного світу. Зверніть увагу, що орнаменти на вишиванках різні: геометричні та рослинні.

— Що зображено на рослинних орнаментах? *(Різні квіти, пелюстки, листя, калину, стебла.)*

— Що означають квіти на вишиванці? *(Калина — символ краси і дівочої вроди; мак — символ суму та печалі; барвінок — символ життя; троянда — символ любові.)*

Вихователь звертає увагу дітей на те, що вишиванки дуже гарні.

— А тепер ми пограємо в цікаву гру. Я називатиму одяг, а ви його знаходитимете.

Проводять гру.

» Розповідь вихователя про вишиванку

Вишиванка — це вишита біла сорочка. Це один із найдавніших та найпоширеніших видів народної творчості. Вишиванку називають оберегом, адже з давніх часів вважається, що вишиті на ній символи-візерунки відганяють злих духів, захищають від нечистої сили. Вишиванка була невід’ємною складовою національного вбрання українців. У кожній родині обов’язково були вишиванки. Український народ їх глибоко шанував. Їх берегли й передавали як реліквії із покоління в покоління дітям, онукам, правнукам.

» Фізкультхвилинка

Діти виконують рухи за текстом вірша.

МАЛА УКРАЇНКА

Ой, вдягнуся у неділю
У вишивану сорочку,
У червону спідничку
І коралі на шнурочку.
Заплету я свої коси
І візьму віночок з рути,
Ще васильком завітчаюсь.
Чи від мене кращій бути?
А на нозі чоботята
Червоненькі, сап’янові!
Я маленька українка.
Будьте всі мені здорові!

(Юрій Шкрумеляк)

» Дидактична гра «Одягни ляльку Оксанку в український одяг»

Правила гри. Вихователь пропонує одягнути Оксанку в український одяг. Діти із-поміж запропонованого українського одягу обирають такий, що підійде ляльці.

— Молодці, діти, що одягли Оксанку! У якій одяг ви її одягли? (*Вишита сорочка, барвиста спідничка, корсетка і фартушок, на шиї — намисто, взута в чобітки.*)

ЦЕ МОЯ УКРАЇНА

Зацвітає калина,
Зеленіє ліщина,
Степом котиться диво-луна,
Це моя Україна,
Це моя Батьківщина,
Що, як тато і мама, одна.

(Анатолій Камінчук)

Лялька Оксанка дякує за допомогу і прощається з дітьми.

III. ПІДСУМОК

- Діти, хто до нас приходив на заняття?
- Який одяг ви дібрали для Оксанки?
- Куди ми ходили по одяг?
- Навіщо люди вишивали сорочки?

Тема. Український вишитий рушник

Дата _____

Група _____

Програмовий зміст: формувати у дітей уявлення про один із символів українського народу — вишитий рушник; закріпити знання про вид декоративно-прикладного мистецтва — вишивання (*елементи орнаменту, кольори*); ознайомити дітей з використанням вишитих рушників у побуті; розширювати їхні знання про рушники — «грайлик» та «росяничку»; розвивати творчі здібності дітей, мислення; сприяти формуванню патріотичних почуттів, дбайливого ставлення до національних традицій, звичаїв українського народу.

Матеріал: вишиті різними візерунками рушники; відеопрезентація «Символи України»; мультимедійна дошка; проектор; аудіозапис пісень про рушник; заготовки площинного рушника та фарби; серветки.

Попередня робота: бесіда з дітьми про народні символи України; відвідування краєзнавчого музею; розглядання вишитих рушників.

Хід заняття

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

Вихователь пропонує дітям прослухати українську мелодію та переглянути відеопрезентацію «Символи України».

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

— Діти, сьогодні надзвичайно чудовий день, адже сьогодні маєте можливість відвідати виставку українських вишитих рушників. Запрошую вас!

Діти йдуть у світлицю, на виставку українських рушників.

— Яке багатство кольорів на рушниках у нашій світлиці! Які кольори на рушниках ви бачите?

— Нитками яких кольорів вишиті переважно рушники?

— Що вишите на рушниках? (*Калина, виноград, дубове листя.*)

— Так, це надзвичайно давні узори. Наші предки на рушниках зазвичай вишивали рослини: калину, троянду, ромашку, волошку, мак, барвінок, колоски пшениці. А доповнювали рослинні орнаменти зображення птахів.

» Дидактична гра «Знайди візерунок»

Правила гри. Вихователь називає візерунок, а діти знаходять рушник за візерунком.

— Діти, хто вишивав рушники? (*Відповіді дітей.*)

МАМИН РУШНИК

Дивлюся мовчки на рушник,
Що мати вишивала,
І чую: гуси зняли крик,
Зозуля закувала.

Знов чорнобривці зацвіли,
Запахла рута-м'ята.
Десь тихо бджоли загули,
Всміхнулась люба мати.

І біль із серця раптом зник,
Так тепло-тепло стало.
Цілую мовчки той рушник,
Що мати вишивала.

(*Грина Михайловська*)

» Рухлива гра «Голка та нитка»

Правила гри. Діти шикуються в шеренгу та кладуть руки на плечі сусіда попереду. Ведучий — «голка», він обирає напрямок руху, вільно пересувається

кімнатою. Інші діти — «нитка» — біжать за ним, намагаючись не розірвати ланцюжок. Якщо «нитка» рветься, «голкою» стає інший гравець. Під час руху діти промовляють:

Сюди-туди, голка,
Сюди-туди нитка,
Ось тут буде листя,
Ось тут буде квітка.

— Важливу роль у житті українського народу відіграє вишитий рушник. У кожній хаті вишивали рушники. Ними прикрашали стіни, накривали хліб, витирали руки. Без мережаного рушника не святкували ані дні народження дитини, ані весілля. Коли син вирушав у дорогу, мати дарувала йому рушник як оберіг від лиха. А дочок матері навчали вишивати рушники ще змалечку. Рушник цінували в народі. З давніх-давен українці вітають найдорожчих гостей духмяним хлібом на вишитому рушнику. Шана до хліба особлива, як до батька-матері. Тому завжди будь-який, буденний чи святковий хліб, клали на рушник або обгортали ним. У далеку дорогу брали із собою рушник на згадку про рідні домівку. Із рушником матері виряджали синів у далеку дорогу. Коли в сім'ї народжувалося немовля, колиску прикрашали рушником.

У давні часи наші предки використовували також рушники для витирання. Ними користувалася вся сім'я, тому вишивали їх простішими візерунками. Називали такий рушник утирачем.

Я біленький рушничок
Шовком вишивала.
Візерунки з ниточок
Гарно гаптувала.
Щоб вони, немов живі,
Квітнули на ньому,
Ніби роси на траві
Після зливи й грому.
Милу пташку — солов'я
Вишию малого.
Десь йому позичу я
Голосу дзвінкого.
І повішу на стіні
Рушничок біленький,
Заспіває хай мені
Соловей маленький.
(Дмитро Мегелик)

» Творча майстерня

— Діти, тут є творча майстерня. Завітаймо до неї та намалюймо на рушниках ягідки — калини. Ми будемо малювати пальчиками.

Діти виконують роботу.

— А тепер нам час повертатися додому.

III. ПІДСУМОК

— Куди ми ходили?

— Що ми там бачили?

— Які візерунки ви бачили на рушниках?

— Нитками яких кольорів переважно вишивали рушники?

— Що потрібно вишивальниці для роботи?

— Який рушничок ви хотіли би собі?